

Robin Hood a Šárka

Dne 1. 7. 2019 byl na Pankráci v Praze 4 propuštěn na svobodu z tříletého výkonu trestu odnětí svobody za zločin loupeže nechvalně známý Robin, přezdívaný Robin Hood. Rozhodl se, že to hned oslaví. Za poslední peníze, které vydělal ještě ve výkonu trestu, a kapesné, které na cestu z vězení obdržel od vychovatele, nakoupil u metra C „Pražského povstání“ tři lahve vodky standardní značky a bez platného jízdního dokladu odjel na zastávku „Hlavní nádraží“ na Praze 1. Dobře totiž věděl, že v jeho oblíbeném „Sherwoodu“¹ se jistě najde někdo, kdo se k jeho oslavě přidá. Nemýlil se. U laviček potkal své kamarády Frantu a slečnu Šárku, kteří k oslavě přispěli krabicovým vínem. František si již dlouho na Šárku myslel, ale ta jej posledních dvacet let odmítala. Po krátké, ale intenzivní konzumaci alkoholu se František, jehož rozpoznávací a ovládací schopnosti byly jen mírně snižené, rozhodl, že své lásce trochu pomůže, a v nepozorované chvíli nasypal Šárce do kelímku s vínem 3 tablety uspávacího prášku Rohypnol, který měl předepsaný od lékaře. Když se po chvíli Robin nabídl, že dojde ještě pro jeden krabicák, využil František jeho nepřítomnosti a na bezmocné Šárce, která již nebyla schopna se bránit ani vyjádřit svůj nesouhlas, vykonal na lavičce v parku soulož, aniž to v okolí vzbudilo nějakou pozornost.

Asi za půl hodiny poté se vrátil Robin i s krabicákem, ale našel tam jen spící Šárku na lavičce. Nedalo mu to, prošacoval ji kapsy a ponechal si 2 000 Kč, které u ní našel. Když se Šárka druhý den s bolavou hlavou probrala na lavičce v Sherwoodu, uvědomila si, co se asi stalo, a vše oznámila na místním oddělení Policie ČR. Bylo to ten den první trestní oznámení.

Otázky

1. Jak trestněprávně posoudíme jednání Františka? Odůvodněte.
2. Jak trestněprávně posoudíme jednání Robina? Odůvodněte.

¹ Park před pražským hlavním nádraží se jmenuje Vrchlického sady, častěji se mu však říká Sherwood podle nebezpečného lesa ze zbojnické legendy o Robinu Hoodovi. Důvodem je množství narkomanů, dealerů drog, bezdomovců a alkoholiků, kteří se zde zdržují, s čímž jsou spojené časté hádky, nepořádek, obtěžování procházejících cestujících a podobně.

3. Posuďte jednání Robina pro případ, že to byl on, který nasypal Šárce Rohypnol do vína, aby ji mohl poté, co usne, prohledat kapsy a odcizit ji hotovost, což také udělal? Odůvodněte.
4. V přípravném řízení obviněný Robin osobně podal u Obvodního soudu pro Prahu 1 žádost o bezplatnou obhajobu spolu s listinami dosvědčujícími jeho nemajetnost. Soudce tohoto soudu návrh přezkoumal, zjistil, že je důvodný, a rozhodl o tom, že obviněný Robin má nárok na obhajobu bezplatnou. Byl postup soudce správný? Odůvodněte.
5. V jiném trestním řízení o jiném trestném činu Františka byl tento pravomocně odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 2 let a zároveň mu bylo uloženo ochranné léčení protialkoholické v ambulantní formě, jež pokračovalo i po jeho propuštění na svobodu dne 13. 5. 2014. Následně žil řádným životem až do skutku popsaného v zadání. Bylo možné toto jeho odsouzení zahladit? Pokud ano, kdy nejdříve? Může o zahazení odsouzení rozhodnout soud z úřední povinnosti? Odůvodněte.
6. V trestním řízení proti Františkovi byl v přípravném řízení přibrán znalec, jenž vypracoval řádný znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví sexuologie, přičemž byl před jeho podáním poučen podle § 106 tr. řádu. Předseda senátu, jenž neměl pochybnosti o správnosti a úplnosti posudku, při nařízení hlavního líčení nechal obžalovanému a státnímu zástupci zaslat poučení o tom, že mohou požádat o výslech znalce. Žádná ze stran se do hlavního líčení nevyjádřila, proto předseda senátu v hlavním řízení předložil k důkazu znalecký posudek stranám k nahlédnutí, nikdo z nich o čtení znaleckého posudku nepožádal. Byl postup předsedy senátu správný? Odůvodněte.
7. Předpokládejme, že skutkový stav se změní tak, že Robin se vrátil s krabicovým vínem dříve, v průběhu soulože Františka a slečny Šárky. Na nic nečekal a přidal se k Františkovi a stejně jako František souložil se Šárkou. Jak nazýváme v teorii takový typ trestné součinnosti? Pozor: Neptáme se na právní kvalifikaci jednání Robina, ale na označení typu trestné součinnosti, které jeho jednání vykazovalo. Odůvodněte.

Poznámka:

1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).

2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).
3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu, a nikoli jako spolupachatelství).

Robina Hood a Šárka – řešení

1. František spáchal zvlášť závažný zločin znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea první, odst. 2 písm. a) tr. zák.

František nejprve nasypal Šárce do vína Rohypnol, čímž ji natolik omámil, že nebyla schopna projevit svůj nesouhlas s pohlavním stykem, který na ni František vykonal, a to ve formě soulože.

Nасыпání uspávacího prášku do pití za účelem silného omámení nebo usnutí představuje přivedení do stavu bezbrannosti lští, jež je dle výkladového ustanovení § 119 tr. zák. považováno za násilí.

František tedy násilím (uvedením do bezbrannosti lští) donutil Šárku k pohlavnímu styku, a to ve formě soulože.

Tohoto jednání se dopustil v úmyslu přímém [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zák.].

Za pohlavní styk se považuje jakékoliv ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby.

Trestný čin znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea první, odst. 2 písm. a) tr. zák. je podle § 14 odst. 3 tr. zák. zločinem, a to dokonce zvlášť závažným, neboť se jedná o úmyslný trestný čin, na který trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby až na 10 let.

Nejedná se o zvlášť závažný zločin znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea druhá, odst. 2 písm. a) tr. zák., neboť František k činu nezneužil bezbrannosti Šárky, nýbrž ji do stavu bezbrannosti sám přivedl za účelem spáchání pohlavního styku (srov. slova „pomůže své lásce“), a proto čin spáchal přímo násilím, ve smyslu aliney první citovaného ustanovení.

2. Robin spáchal přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. zák.

Robin si vzal z kapsy bezmocně spící Šárky hotovost ve výši 2 000 Kč. Robin si tedy přisvojil cizí věc (2 000 Kč) tím, že se jí zmocnil, přičemž poškozená Šárka tuto věc měla na sobě.

Zároveň uvedený přečin spáchal, ačkoliv byl za takový trestný čin (zvlášť závažný zločin loupeže) v posledních 3 letech potrestán (čin spáchal v týž den, co byl propuštěn z výkonu trestu za zločin loupeže).

„Takovým trestným činem“ ve smyslu § 205 odst. 2 tr. zák. je totiž i loupež (srov. přiměřeně č. 22/1997 Sb. rozh. tr.).

Tohoto jednání se dopustil v úmyslu přímém [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku].

Trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. zák. je podle § 14 odst. 2 tr. zák. přečinem, neboť se jedná o úmyslný trestný čin, na který trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby až na tři léta.

3. Robin by v takovém případě spáchal zvlášť závažný zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák.

Robin by totiž užil násilí (srov. odpověď na otázku č. 1) v úmyslu zmocnit se cizí věci (hotovosti Šárky), takže by naplnil skutkovou podstatu uvedeného zvlášť závažného zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák.

Tohoto jednání by se dopustil v úmyslu přímém [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku].

Trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák. je podle § 14 odst. 3 tr. zák. zločinem, a to dokonce zvlášť závažným, neboť se jedná o úmyslný trestný čin, na který trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby až na 10 let.

4. Postup soudce nebyl správný (§ 33 odst. 3 věta druhá tr. řádu).

Podle § 33 odst. 3 věta druhá tr. řádu návrh na rozhodnutí o bezplatné obhajobě v přípravném řízení podává obviněný prostřednictvím státního zástupce. Návrh je tedy nutné adresovat státnímu zástupci. Pokud tak obviněný neučinil, měl soudce nejdříve návrh příslušnému státnímu zástupci postoupit a rozhodovat až poté, co by mu státní zástupce návrh předložil (obvykle s jeho stanoviskem) k rozhodnutí.

5. Odsouzení zahladit nebylo možné, neboť dosud nebylo ukončeno Františkovo ochranné léčení (§ 105 odst. 7 tr. zák.). O zahlazení odsouzení dospělých pachatelů může být rozhodnuto jen na návrh (§ 363 tr. řádu).

Ze zadání nevyplývá, že by Františkovi bylo jeho protialkoholní ochranné léčení v ambulantní formě, které mu bylo uloženo spolu s trestem, o jehož zahlazení se nyní jedná, ukončeno (pokračovalo i po jeho propuštění, kdy jinak žil požadovanou dobu řádným životem). V takovém případě však nelze jeho odsouzení zahladit (§ 105 odst. 7 tr. zák.), přestože již uplynula doba pěti let vedení řádného života daná ustanovením § 105 odst. 1 písm. c) tr. zák.

Podle § 363 tr. řádu o zahlazení rozhoduje soud vždy jen na žádost odsouzeného, popř. těch osob, které by mohly ve prospěch odsouzeného podat odvolání (nejedná-li se o

případ zahlazení přeměněného náhradního trestu za nevykonaný peněžitý trest dle § 69 odst. 3 tr. zák.), nebo na návrh zájmového sdružení osob (§ 3 odst. 1 tr. řádu).

6. Postup předsedy senátu správný nebyl (§ 211 odst. 5 tr. řádu), neboť nebyly splněny podmínky pro upuštění od výsledku znalce, a navíc znalecký posudek nelze provést k důkazu předložením stranám k nahlédnutí.

Podle § 211 odst. 5 tr. řádu totiž od výsledku znalce lze upustit a tento přečíst pouze v případě, že s tím státní zástupce a obžalovaný výslovně souhlasí; nepostačí tedy, že nepožádají o jeho výsledek. Předseda senátu pak musí znalecký posudek k důkazu přečíst, neprovádí se jako listinný důkaz předložením stranám k nahlédnutí (§ 211 odst. 5 tr. řádu).

7. Jednalo by se o případ tzv. postupného (sukcesivního) spolupachatelství (§ 23 tr. zák.).

Robin by se v popsané variantě přidal k Františkovi v souloži s bezmocnou Šárkou, přičemž by využil předchozího násilného jednání Františka (nasypaní Rohypnolu do vína za účelem jejího přivedení do stavu bezbrannosti). Právě takové jednání, kdy další pachatel se připojí k jinému ještě předtím, než je trestný čin dokončen, se v teorii nazývá postupné (sukcesivní) spolupachatelství. Přistupující spolupachatel pak trestně odpovídá i za výsledky dosažené před jeho přistoupením, pokud jich zároveň využil k dokonání trestného činu. Srov. Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 6. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2017, s. 309.